

Ár 2016, föstudaginn 7. október, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hrannar Már Gunnarsson, Unnur Erla Jónsdóttir og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 36/2016:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 10. júní 2016, með kvörtun sóknaraðila, dags. 2. júní 2016. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 10. júní 2016, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 8. júlí 2016. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, dags. 2. ágúst 2016, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi, dags. 15. ágúst 2016.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 7. október 2016.

II.

Málsatvik.

Málsatvik eru þau að með bréfi stjórnar FB var öllum stofnfjáreigendum, þ.á.m. eiginkonu sóknaraðila, A, tilkynnt að ákveðið hefði verið að auka stofnfé í sparisjóðnum. Yrði það gert með útboði þar sem stofnfjáreigendur gætu skráð sig fyrir nýju stofnfé. Í bréfinu var vakin athygli á því að útboðslýsing væri aðgengileg á vef sparisjóðsins og voru stofnfjáreigendur hvattir til að kynna sé efni hennar. Í bréfinu kom fram að A ætti rétt á að skrá sig fyrir nýju stofnfé og að ef stofnfjáreigandi nýtti ekki rétt sinn til kaupa á nýju stofnfé í útbúinu myndi eignarhlutur hans í sparisjóðnum þynnast umfangsmikið að því gefnu að allt stofnfé sem boðið væri væri til sölu í útboðinu seldist. Þá var bent á að FB hefði samið við FG banka um að fjármagna kaup þeirra stofnfjáreigenda sem þess óskuðu á stofnfjárhlutum í útboðinu. FB gerði samnings við FG sem bar yfirskriftina „Samningur um ráðgjöf, sölutryggingu, fjármögnun og útboð fyrir FB.“ Í samningnum var ákvæði um sölutryggingu sem skuldbatt FG banka til að kaupa eða finna kaupendur að þeim stofnfjárhlutum sem ekki seldust í útboðinu til stofnfjáreiganda FB en þeir nutu forkaupsréttar að nýju stofnfé. FG banka bar einnig skylda til að tryggja öllum stofnfjáreigendum sem uppfylltu almenn útlánaskilyrði bankans lán til kaupa á stofnfé í stofnfjárútboðinu. Skyldi lánstíminn vera

tólf til átján mánuðir og gæti bankinn krafist veðs í stofnfé, arðgreiðslum og því hlutafé sem félli í hlut stofnfjáreigenda við hugsanlega breytingu á rekstrarformi sjóðsins.

Sóknaraðili og kona hans tóku þá ákvörðun að taka þátt í stofnfjárukningunni. Í stað þess að óska eftir láni hjá FG óskaði sóknaraðili þann 13. desember 2007 eftir lánasamningi hjá FF í erlendri mynt. Óskaði sóknaraðili eftir fjölmyntaláni til 2. ára að jafnvirði kr. 23.000.000 í CHF 46% og JPY 54%. Lánið var tekið til kaupa á nýju stofnfé í FB að fjárhæð kr. 12.177.498 að nafnverði eða kr. 23.682.354 að kaupverði. Samkvæmt lánsamningnum skyldi lánið vera laust til útborgunar innan 2ja virkra daga eftir undirritun lánsamningsins og skyldi lántaki senda bankanum beiðni um útborgun með a.m.k. tveggja virkra bankadaga fyrirvara. Lánstíminn var ákveðinn 2 ár með einni afborgun þann 5. janúar 2010 en sóknaraðili skyldi greiða vexti af láninu á eins mánaða fresti út lánstímann, í fyrsta sinn þann 5. febrúar 2008. Sóknaraðila var heimilt að greiða lánið hraðar eða að fullu fyrir lokagjalddaga án þess að þurfa að greiða fyrir það sérstakt uppgreiðslugjald. Til tryggingar greiðslu allra lánshluta samkvæmt samningum setti lántaki bankanum að veði fasteignina Lágengi 18, Selfossi, með útgáfu tryggingarbréfs nr. Y, og hlutabréf í FB, með útgáfu handveðsyfirlýsingar nr. Y, sbr. 9. gr. samningsins. Þann 18. desember 2007 gaf sóknaraðili út tryggingarbréf í tengslum við lánveitinguna. Lánsamningurinn var undirritaður þann 20. desember 2007 og undir hann rituðu H, og J, sem vottar að rétttri dagsetningu og undirritun. Með viðauka við lánsamninginn sem er árituð um dagsetningu 20. desember 2007 óskaði sóknaraðili eftir að útborgun lánsfjárhæðarinnar færi fram þann 31. janúar 2008.

Í kjölfar bankahrunsins hækkaði höfuðstóll lánsins í íslenskum krónum töluvert og var skilmálum samningsins breytt í nokkur skipti þannig að gjalddaga þess var frestað. Þann 7. október 2008 ákvað Fjármálaeftirlitið að taka yfir rekstur FF og var hluti af starfsemi hans fluttur yfir til F, sem er varnaraðili í máli þessu. Varnaraðili tók yfir innistæðuskuldbindingar í FF á Íslandi sem og stærstan hluta eigna bankans sem tengjast íslenskri starfsemi, s.s. lán og aðrar kröfur. Þann 22. apríl 2010 tók Fjármálaeftirlitið þá ákvörðun að taka yfir vald stofnfjáreigendafundar FB og víkja stjórninni í heild sinni frá, sbr. heimild í VI. ákvæði til bráðabirgða í lögum nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, og skipa sjóðnum bráðabirgðastjórn. Þá var öllum eignum sparisjóðsins ásamt skuldbindingum ráðstafað til FB nema þær væru sérstaklega undanskildar. Samkvæmt úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur 2. júlí 2010 var sparisjóðurinn síðan tekinn til slitameðferðar. Þann 5. október 2010 gerði sóknaraðili fyrirvara við skilmálabreytingu lánsins þar sem hann neitaði að viðurkenna að skulda varnaraðila hærrí upphæð heldur en upphaflegur samningur sagði til um eða kr. 23.000.000 að frádregnum vöxtum á samningstímanum. Í mars 2011, í kjölfar endurútreiknings, greiddi sóknaraðili upp lánið og í kjölfar leiðrétts endurútreiknings árið 2013 fékk sóknaraðili endurgreiddar 5.360.718 kr.

Þann 24. nóvember 2011 dæmdi Hæstiréttur Íslands í málum vegna aukningar stofnfjár í FB og Sparisjóði Norðlendinga í lok ár 2007. Niðurstaðan fól í sér að stofnfjáreigendur voru sýknaðir af kröfum um greiðslu lána sem veitt voru til kaupa á stofnfé í sparisjóðnum við stofnfjárukningu þeirra, þar sem FG hafi bæði komið fram sem ráðgjafi um kaup á stofnfjárbréfum og veitti lán til kaupanna. Varnaraðili fór yfir þessa dóma með tilliti til þeirra lána sem bankinn varð kröfuhafi að í nóvember 2011 með samruna við SPF og veitt höfðu verið til kaupa á nýju stofnfé í SPF, Sparisjóði H og S og Sparisjóði V í lok árs 2007, áður en þeir voru sameinaðir undir merkjum SPF.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að viðurkennt verði að það hafi verið ósanngjarnt af varnaraðila að rukka hann að fullu fyrir lán nr. X og gera hann staddan líkt og lánasamningur þessi hafi aldrei verið gerður og greiði allt tjón hans kr. 13.577.044 kr. með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu frá 1. apríl 2011 til greiðsludags.

Sóknaraðili byggir á því að eftir að tilkynning hafi borist um stofnfjárukninguna hafi þau hjónin ákveðið að taka þátt í henni. Þeim hafi þótt óþarfi að stofna til láns hjá FG, enda F þeirra viðskiptabanki. Hafi þau leitað til F sem hafi lofað þeim sambærilegum kjörum og FG bauð. Hafi lánið átt að koma til útgreiðslu í desember 2007 í samræmi við bréf FB. Þetta hafi þó allt brugðist. Afgreiðsla lánsins hafi tafist fram í janúar og bilið verið brúað með yfirdráttarláni. Þá hafi í lánasamningi verið gert ráð fyrir fasteignaveði, ólíkt því sem FG bauð upp á. Þegar lánasamningurinn var loks tilbúin hafi þau hjónin ekki talið sig í aðstöðu til annars en að skrifa undir enda hafi þau verið búin að skrifa undir lántökuloforð, sem varnaraðili kjósi nú að leggja ekki fram.

Sóknaraðili segir það alfarið rangt af hálfu varnaraðila að segja að þeir hafi ekki veitt eina einustu ráðleggingu um lánið og sé það einnig andstætt góðum viðskiptaháttum að veita viðskiptavinum ekki ráðleggingar við lántöku að þessari stærðargráðu. Þau hjónin hafi fengið umrædd bréf um stofnfjárukninguna. Farið með þau til F til að skoða möguleika þeirra. Þar hafi þeim verið ráðlagt að fá lán hjá þeim fyrir stofnfjárukningunni sem hafi átti að vera þeim hagstætt þar sem þau væru góðir viðskiptavinir bankans til fleiri ára. Lán sóknaraðila hafi ekki verið tekið hjá varnaraðila samkvæmt ráðgjöf FG þar sem hann hafi aldrei farið til FG. Hann hafi snúið öllum sínum fyrirspurnum að varnaraðila, veitt honum aðgang að öllum gögnum sem honum hafði verið send í tengslum við kaupin og þar á meðal lánafyrirkomulags sem FG hafi boðið. Í því hafi ekki falist ráðgjöf af hendi FG. Telur sóknaraðili einsýnt að varnaraðili beri sönnunarbyrði um aðdraganda viðskiptanna að þessu leyti, enda haldi viðskiptabankar jafnan utan um skjalagerð og varðveiti skjöl varðandi lánveitingar. Varnaraðili hafi síðan séð um alla framkvæmd viðskiptanna. Útbúið yfirdráttarlán fyrir rúmar 20 milljónir á debetreikningi hans til kaupa á stofnfjárbréfunum því lánið hafi ekki verið tilbúið eins og það hafi átt að vera og greitt fyrir bréfin. Lánið hafi ekki bara komið inn á reikning hjá sóknaraðila sem átti svo sjálfur að sjá um að græja rest. F hafi séð um allt saman.

Sóknaraðili telur ósanngjarnt af varnaraðila að hann hafi látið hann borga upp lán þegar aðrir í sambærilegri stöðu hafi fengið lán sín niðurfelld og endurgreidd. Hann telur einnig að hann hafi verið beittur blekkingum við lánveitingu. Sóknaraðili telur varnaraðila hafi notfært sér yfirburða stöðu sína sem fjármálafyrirtæki gagnvart honum sem stofnfjäreiganda í FB. Sem stofnfjäreigandi í FB hafi sóknaraðili verið settur í þá erfiðu stöðu að standa frammi fyrir því að tapa rúmlega 80% af eign sinni eða taka þátt í stofnfjárukningu með lántöku til að halda eign sinni. Það hafi verið upplifun þeirra hjónanna að þau væru nauðbeygð til að taka þátt í umræddri stofnfjárukningu. Starfsmenn varnaraðila hafi síðan reynt mjög áfjádír í að taka þátt í þessum viðskiptum enda frekar auðvelt lán fyrir bankann, skilvís viðskiptavinur og loforð frá FB um að arðurinn frá bankanum væri það mikill og skjótur að lánið yrði greitt upp á skömmum tíma.

Sóknaraðili telur einnig að starfsmenn varnaraðila hafi verið mjög ófagmannlegir og því sem næst óheiðarlegir í lántökufurlinu en þeir hafi í engu sinnt skyldu sinni í að veita honum viðeigandi ráðgjöf og horfa til hagsmuna beggja aðila við lántöku þessa.

Sóknaraðili segist gera sér grein fyrir því að staða hans gagnvart varnaraðila sé öðruvísi að því leyti að bankinn hafi ekki eignast kröfu sína á hendur honum með yfirtöku heldur sé lánasamningur sá er varnaraðili styðjist við frumsamningur þeirra á milli. Sóknaraðili ítrekar hve ósanngjarnt það sé af fjármálastofnun af þessari stærðargráðu að mismuna viðskiptavinum sínum svo þegar nákvæmlega sama staða hafi verið uppi hjá þeim sjálfum gagnvart honum sem viðskiptavinum sínum. Vísar hann máli sínu til stuðnings til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Sóknaraðili telur starfshætti starfsmanna varnaraðila einnig mjög ófagmannlega. Sá óútskýrði dráttur sem hafi orðið á afgreiðslu mála hans og skyndilega breytt kjör frá þeim sem samþykkt höfðu verið séu í hans augum ekkert annað en blekking. Liggi það ljóst fyrir að hann hefði aldrei samþykkt að gangast undir þessa stofnfjárukningu á verri kjörum hjá viðskiptabanka mínum en FG hafi boðið upp á og þess megi einnig geta að hann hefði verið í mun betri stöðu í dag hefði hann tekið lán fyrir stofnfjárukningunni hjá FG. Þá hefði lán hans verið fellt niður og hann sæti ekki uppi með ofangreint tjón.

Sóknaraðili telur með öllu ljóst að með því að fella niður sambærilegar kröfur á þeim forsendum að ólöglega hafi verið staðið að lánveitingunni hafi varnaraðili viðurkennt bótarétt sinn gagnvart honum. Með því að viðurkenna að ólöglega hafi verið staðið að lánveitingu til handa stofnfjáreigenda Sparisjóðs H og S og SPF með vísan til dóma Hæstaréttar nr. 118 og 119/2011 sé ljóst að þeir viðurkenni að hafa viðhaft sömu vinnubrögð gagnvart honum og enn verri sbr. veitingu rándýrs yfirdráttar og hversu langt þeir hafi gengið í að tryggja hagsmuni sína á kostnað viðskiptavinar síns til fjölda ára sem hafi treyst á fagmannleg og vönduð vinnubrögð og ráðgjöf síns viðskiptabanka.

Sóknaraðili telur að varnaraðili skuli í samræmi við 36. gr. samningalaga og jafnræðisreglu 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og almenna jafnræðisreglu sem fyrirtæki í eigu ríkisins vinni eftir vera rétt og skylt að bæta tjón hans vegna lánaviðskipta sem hér hafi verið tíunduð.

Sóknaraðili telur að það breyti engu þótt varnaraðili beri því við að þar sem veitt hafi verði fasteignaveð fyrir láni hans sé mál sóknaraðila ólíkt þeim málum sem fram hafi komið í dómum Hæstaréttar nr. 118/2011 og 119/2011. Í fyrsta lagi þá hafi lánið aldrei átt að vera með fasteignaveði, sóknaraðili hafi verið nauðbeygður til að samþykkja það því varnaraðili hafi verið búinn að ganga frá kaupunum í hans nafni og veita honum yfirdráttarlán fyrir upphæðinni. Þá breyti það ekki þeirri stöðu að þó að það hafi einnig verið fasteignalánaveð fyrir láninu að varnaraðili hafi tekið veð í stofnfjárhlutum hans og arðgreiðslu og hafi það verið talið trygging að þeirra skapi.

Sóknaraðili byggir fjárhæð kröfunnar á því að heildargreiðslur af láninu sem hafi hljóðað uppá 23.000.000 kr. hafi verið 33.190.028 kr. og við þá fjárhæð bætist 387.372 kr. í yfirdráttarvexti af fyrrgreindum yfirdrætti sem hann hafi neyðst til að taka þar sem lánið hafi ekki verið tilbúið á réttum tíma. Dregið frá þessari fjárhæð sé 5.360.718 kr. sem hafi verið endurgreitt vegna ólögðmætra gengislána, auk arðs 14.060.000 kr. sem sóknaraðili hafi fengið greiddan inn á lokaðan reikning og hafi verið settur sem veð fyrir láninu og 579.638 kr. vegna ofgreiddra vaxta. Heildarfjárhæðin sem krafa sé gerð um sé því 13.577.044 kr. auk dráttarvaxta samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu frá 1. apríl 2011 til greiðsludags.

Sóknaraðili kveður að um sé að ræð ósk um endurgreiðslu ofgreidds fjár. Telji hann að skuldbinding hans sé ógild vegna áður lýstra sjónarmiða og hann eigi því rétt á endurgreiðslu sem nemi áðurnefndri fjárhæð. Sú fjárhæð sé það tjón sem hann hafi setið uppi með eftir að síðasta endurgreiðsla ógildra gengislána hafi verið endurgreidd þann

14. júní 2013. Hafi honum þá verið ljóst að hann myndi ekki fá frekari endurgreiðslu vegna þess sem hann hafi greitt. Sóknaraðili vísar til þess að hann hafi greitt upp skuldir sínar við varnaraðila í kjölfar þess að starfsmenn bankans höfðu ítrekað tilkynnt honum að hann myndi ekki fyrirgera neinum betri rétti með því að greiða inn á lán sitt. Þó krafa varnaraðila byggist á endurgreiðslu oftekins fjár sé ekkert því til fyrirstöðu að hann krefjist einnig skaðabóta þar sem hann telji starfshætti starfsmanna varnaraðila verulega ámælisverða.

Sóknaraðili vísar til þess að fullyrðingar sem varnaraðili viðhafi í greinagerð sinni séu ekki réttar og telji hann þar sem bankinn sé ekki sammála hans fullyrðingum, standi það honum nær sem fjármálafyrirtæki, sem varðveitti öll skjöl og samskipti í málinu, að sanna að málin séu ekki með þeim hætti sem sóknaraðili haldi fram sbr. dóm Héraðsdóms Reykjavíkur frá 19. febrúar 2016 nr. E-1463/2014, þar sem sönnunarbyrði hafi verið snúið við þar sem það hafi verið talið standa F nær að sanna að málin væru ekki með þeim hætti sem viðskiptavinur þeirra hélt fram.

Að lokum vísar sóknaraðili til þess að varnaraðili haldi því fram að krafan sé fyrnd og vísi í dóm Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-2298/2015. Samkvæmt 1. mgr. 5. gr. laga nr. 14/1905 teljist fyrningafrestur frá þeim degi er krafa hafi fyrst verið gjaldkræf. Sóknaraðili telur sig fyrst hafa vitað um umfang kröfu sinnar þann 14. júní 2013 þegar honum hafi borist lokaendurgreiðsla vegna ólögmetra gengislána að upphæð 5.360718 kr. Sé í fyrsta lagi hægt að miða við það tímamark um að hann hafi áttað mig á því að varnaraðili myndi ekki taka til skoðunar þær kröfur hans að gera hann eins staddan og þá viðskiptavinini sína, sem þeir hafi tekið yfir við samruna við SPF og Sparisjóð H og S. Byggi hann kröfu um dráttarvexti frá 14. júlí 2013, eða mánuði eftir að krafan hafi orðið gjaldkræf.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að máli þessu verði vísað frá með vísan til e. liðar 6. gr. samþykktu um úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki á þeim grundvelli að krafa sóknaraðila sé svo óskýr að hún sé ekki tæk til úrskurðar. Til vara krefst varnaraðili þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili krefjist ógildingar lánessamningsins en rökstyðji ekki á hvaða lagagrundvelli varnaraðila beri að endurgreiða sóknaraðila samningsfjárhæðina. Því sé óljóst hvort sóknaraðili krefjist skaðabóta innan eða utan samninga eða hvort hann fari fram á endurgreiðslu ofgreidds fjár á grundvelli meginreglna kröfuréttar. Til að varnaraðili geti lagt mat á rétt sóknaraðila til greiðslu umkrafinnar fjárhæðar þurfi hann að vera upplýstur um á hvaða grundvelli krafan sé byggð.

Verði ekki fallist á kröfu varnaraðila um frávísun máls þessa fer varnaraðili til vara fram á að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Óljóst sé hvort sóknaraðili fari fram á greiðslu skaðabóta eða endurgreiðslu ofgreidds fjár, en varnaraðili hafni í öllu falli fjárkröfu sóknaraðila hvers eðlis sem hún sé. Sé krafa sóknaraðila byggð á skaðabótareglum þurfi sóknaraðili að sýna fram á hann hafi orðið fyrir tjóni sem leiða megi af saknæmri háttsemi starfsmanna FF eða varnaraðila. Sönnunarbyrði um að tjón hafi orðið og að FF hafi valdið því með skaðabótaskyldum hætti beri sóknaraðili í þessu máli og hafi hann hvorki lagt fram nein gögn sem bendi til þess, né sýnt fram á það með öðrum hætti, að starfsmenn FF eða varnaraðili hafi sýnt af sér slíka hegðun. Sé krafa sóknaraðila hinsvegar byggð á reglum kröfuréttar um endurgreiðslu ofgreidds fjár þurfi sóknaraðili að sýna fram á að skuldbinding hans hafi verið ógild og hann eigi þ.a.l. rétt

til endurgreiðslu. Í kvörtun sinni vísi sóknaraðili til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa (hér eftir sml.) um ógildi lánsamningsins. Varnaraðili telur 36. gr. ekki eiga við um samning aðila, en í 2. mgr. 36. gr. komi fram við mat samkvæmt 1. mgr. á því hvort 36. gr. eigi við um samning, skuli líta til efnis samnings, stöðu samningsaðila, atvika við samningsgerðina og atvika sem síðar hafi komið til. Eins og fram komi í kvörtun sóknaraðila hafi hann leitað til FF eftir að hafa tekið ákvörðun um að taka þátt útboðinu með von um betri vaxtakjör en FG hafi getað boðið. Hafa sóknaraðili átt frumkvæði að samningsgerðinni. Sóknaraðili beri sönnunarbyrði fyrir því að skjalagerð endurspegli ekki það sem hann telji að um hafi verið samið milli sóknaraðila og bankans, en öll gögn málsins beri með sér að FF hafi átt að fá 7. veðrétt í fasteign sóknaraðila og að útgreiðslu lánsins skyldi fara fram 31. janúar 2008. Varnaraðili hafni því að sömuleiðis að sóknaraðili hafi verið stillt upp við vegg með nýjum lánaskilmálum. Hafi sóknaraðili verið ósáttur við þá lánaskilmála sem honum hafi verið boðið sé ekkert sem mæli gegn því að hann hefði getað greitt upp yfirdráttarlán sitt með nýju láni frá t.d. FG í stað þess að fá lán hjá FF.

Eins og áður segi bendir varnaraðili á að FF hafi komið að ráðgjöf um stofnfjárkaup sóknaraðila og samningum milli FB og Íslandsbanka um útboðið né beitt sér fyrir því að sóknaraðili tæki þátt í stofnfjárukningunni og tæki í þeim tilgangi umrætt lán. Eina aðkoma FF að málinu hafi verið að verða við umsókn sóknaraðila um lán til kaupa á stofnfé í FB. Starfsmenn FF hafi ekki gefið loforð um að sóknaraðili þyrfti ekki að standa í skilum með lánið umfram arðgreiðslur af stofnfjárhlutum og gefið tryggingarbréfið til kynna að bankinn hafi ekki litið svo á að stofnfjárbréfin eins og sér hafi verið nægileg trygging fyrir efnudum samningsins þar sem farið hafi verið fram á að bankinn fengi þar að auki 7. veðrétt í fasteign sóknaraðila, ólíkt því sem fram komi í dómum Hæstaréttar nr. 118/2011 og 119/2011 þar sem veði í stofnfjárhlutum og arðgreiðslum hafi verið talið nægileg trygging. Sóknaraðili hafi vitað eða hafi mátt vita það, enda hafi hann undirritað lánsamninginn og skilmálabreytingarnar við hann. Þar að auki hafi sóknaraðili gert upp skuldbindingu sína samkvæmt samningum í mars 2011 án fyrirvara. Sóknaraðila hafi því verið fyllilega ljóst að hann hafi verið í persónulegri ábyrgð fyrir láninu og hafi hann ekki sýnt með málatilbúnaði sínum að FF hafi talið honum trú um að aðeins yrði gengið að stofnfjárhlutunum en ekki að veðinu eða honum sjálfum. Það geti ekki talist óvenjulegt, hvað þá ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju, að fjármálafyrirtæki eins og varnaraðili semji á þann veg að lántaki endurgreiði peningalán, sem lánveitandinn hafi veitt honum til að fjárfesta í stofnfjárbréfum sparisjóða eða taka þátt í annarskonar áhættusömum viðskiptum, og takmarki þá ekki rétt sinn til að leita fullnustu á efnudum þeirrar samningsskilmálar sem jafnan verði ekki vikið til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936. Framangreindu til stuðnings vísar varnaraðili til meginreglna samningaréttar og kröfuréttar um skuldbindingargildi samninga og að samninga skuli halda.

Varnaraðili mótmælir kröfum sóknaraðila einnig á þeim grundvelli að þær séu fallnar niður fyrir fyrningu. Samkvæmt 9. gr. fyrningarlaganna nr. 150/2007 fyrnist krafa um skaðabætur á fjórum árum frá þeim degi er tjónþoli hafi fengið nauðsynlegar upplýsingar um tjónið og þann sem ábyrgð beri á því og borið að afla sér slíkra upplýsinga. Verði litið svo á að kröfur sóknaraðila séu á grundvelli á einhverskonar samningssambands hans og varnaraðila fyrnist kröfur um skaðabætur eftir almennum reglum sem fram komi í 2. og 3. gr. laganna á fjórum árum frá gjaldþaga. Sami fyrningarfrestur hafi átt við samkvæmt eldri fyrningarlögum nr. 14/1905 eða núgildandi fyrningarlaganna nr. 150/2007. Um fyrningu vísar varnaraðili til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-2298/2015.

Varnaraðili mótmælir sérstaklega dráttarvaxtakröfu sóknaraðila, en skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 geti krafa aðeins borið dráttarvexti í fyrsta lagi mánuð frá því að gild krafa komi fram, en kröfubréf sóknaraðila sé dagsett þann 26. mars 2011. Vaxtakröfum sem séu eldri en 4 ára sé mótmælt þar sem þær séu fyrndar.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort varnaraðila beri að endurgreiða sóknaraðila 13.577.044 kr. ásamt dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu frá 14. júlí 2013 til greiðsludags.

Ekki er fallist á kröfu varnaraðila þess efnis að skuli málinu í heild sinni frá með vísan til e. liðar 6. gr. samþykkt um úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki á þeim grundvelli að krafa sóknaraðila sé svo óskýr að hún sé ekki tæk til úrskurðar. Gerir sóknaraðili skýra fjárkröfu um greiðslu ákveðinnar fjárhæðar auk tilgreindra dráttarvaxta. Sú krafa er studd skiljanlegum málsástæðum og varnaraðila hefur tekist að setja fram rökstudd andmæli við þeim. Kröfu sóknaraðila um viðurkenningu verður hins vegar vísað frá, enda felur hún einungis í sér málsástæðu fyrir fjárkröfu hans og kröfu hans um að varnaraðili geri hann staddan líkt og lánsamningurinn hafi aldri verið gerður sætir einnig frávísun af sömu ástæðu.

Ekki er í ljós leitt hvernig á því stóð að afgreiðsla, skjalagerð og útgreiðsla lánsins dróst frá því umsókn var fyllt út í desember 2007 og fram á árið 2008. Hins vegar telur nefndin að þau atvik geti ekki haft nein úrslitaáhrif á kröfu sóknaraðila eða gildi þess lánasamnings sem hann skrifaði undir. Ekkert er fram komið sem gerir sennilegt að sóknaraðili hafi verið búinn að skuldbinda sig til að gera lánasamning á kjörum sem hann taldi í ósamræmi við það sem lofað hafði verið.

Í þeirri lýsingu sóknaraðila á málsatvikum sem fylgdi kvörtun hans, kemur skýrlega fram að hann og eiginkona hans hafi tekið ákvörðun um að taka þátt í stofnfjárukningu FB enda hafi þau talið sig nauðbeygð til þess til að verja eignarhlut sinn. Þeim hafi þótt óþarfi að taka lán hjá FG þar sem þau voru með öll sín bankaviðskipti í Landsbankanum. Því hafi þau leitað þangað. Í þessu ljósi er óhjákvæmilegt að líta svo á að þau hafi snúið sér til bankans og leitað eftir láni til kaupanna.

Í hæstaréttardómi 117/2011 var því hafnað að lánasamningur FG vegna sambærilegra kaupa á stofnfjárbréfum í FB hefði takmarkað kröfuhafans til að leita fullnustu kröfunnar við hin veðsettu stofnfjárbréf og arð af þeim. Aftur á móti var talið að lántakinn hefði vegna villandi ráðgjafar, sem mátti rekja til ónákvæmrar upplýsingagjafar af hálfu FG, samþykkt lántökuna á þeirri röngu forsendu að áhætta hennar takmarkaðist við hin veðsettu stofnfjárbréf. Af þessari ástæðu var lántakinn sýknaður af fjárkröfu FG. Sambærileg niðurstaða var uppi í málum 118 og 119. Að mati nefndarinnar er það tvennt sem greinir á milli atvika þessa máls og ofangreindra Hæstaréttarmála. Í fyrsta lagi var lánveitandinn ekki í þeirri lykilstöðu við að koma viðskiptunum á sem ítarlega er fjallað um í dómunum. Í öðru lagi var það alveg ljóst af kröfu lánveitandans um að lánið yrði tryggt með fasteignaveði að ábyrgð lántakans takmarkaðist ekki við verðmæti stofnfjárbréfanna.

Í þessu ljósi telur nefndin að hafna verði þeirri málsástæðu sóknaraðila að mál hans sé sams konar og mál þeirra sem tóku lán hjá FG fyrir stofnfjárbréfum í sparisjóðum á sama tíma og eigi vegna þess rétt á að krafa varnaraðila sé meðhöndluð með sama hætti. Fær þessi niðurstaða styrk af dómi 449/2015. Telur nefndin að hann sé bundinn af þeim lánsamningi sem hann gerði.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, F um að viðurkennt verði að það hafi verið ósanngjarnt af varnaraðila, F að rukka hann að fullu fyrir lán nr. X og gera hann staddan líkt og lánasamningur þessi hafi aldrei verið gerður er vísað frá.

Kröfu sóknaraðila um að varnaraðili greiði tjón hans að fjárhæð 13.577.044 kr. með dráttarvöxtum er hafnað.

Reykjavík, 7. október 2016.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Unnur Erla Jónsdóttir

Hrannar Már Gunnarsson
Oddur Ólason